ՓՈՒՆՁ

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

10 վարպետ

ԹԻՒ 158 — ՀՈՐԻՔՕՐԱԹԹԻ — 1868 ՄԱՅԻՍ 22

Ամեն օր կհրատարակուի։ — Մեկ համարը տասը փարայ է։ — Պայմանագրութիւնը մեկ քաժանորդ ընդունելու ուզողը մեկ մեհտա պիտի վճարէ 100 Թուրքի համար։ իսկ գաւառաց մէջ 25 ղրշ. դարձեալ 100 Թուրքի համար։ Թղթատարութեան ծախքն անոնց ընդունելէ։ — Ծանուցման տողը 10 փարայ է մեկ անգամի համար։ — Լրագրին վերաբերեալ նամակ եւ ուրիշ որ եւ է դրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կոստանդնուպոլիս Միհէնտասեան տպագրանը։

Ը.Ո.Դ

Օրագրոյս ձակատը երէկ վրիպակ մը «երեքշաբթի» նշանակուելուս, տպագրական սխալմամբ «չորեքշաբթի» նշանակուեր է։

Ամերիկանուհիէն Վրան լրագրական Անանաժողովոյ կողմանէ հեռագրեալը ղրկուած է մեզ՝ ի հրատարակել։

«Փունջ ղազէթասը մանգալասանը նա։

«Տերը Աստուած թագուհը օրհնածտէ օրան փունջ ղազէթասը նըման մուհարիրի ղազէթասընըն եղեմիշինճի նուսախէսինտէ Ընտանիքուտէ մեքիւն պազը երմէնի քրօթէսթանտների հադիբինտէ գաղտնի եօլտա պիր թագըմ մեգալաթ նէչը խաբերէք թահդիր ինմիշ օլտուղտա պիլմուհտաբէմէ թէպէյտիւն ինմիշ օլտուղտնան, մանգալաթ նիզամնամէսինին եվկիմի պէչինճի մատտեսինէ թէվֆիգէն մերդուամ ղազէթաճըտան լըքի ատէտ եիւգլիք ալմաշն ճէզայի նադտի ախալինէ գամիթէկի մախսուսընտա հիւքմ օլունմուչ խտուկինտէն իչտու հիւքմին նիզամնամէի մեգբիւրըն եվկիմի սեքիզինճի մատտեսի միւճհիպինճէ ղազէթատընըն ընտա ատրճիլէ իլան ինտիրիլմէսի իւճիւն միւզաքերէի ըհտիյէ տիր»։

ՖՈՆ ՍԵՖԵՐ ԱՂԱ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ալբֆայի կառավարիչ անուանեցաւ Մուսուլի նախորդ կառավարիչ Շէյխլի փաշա։

— Մուսուլի կառավարիչ անուանեցաւ Ալբֆայի նախորդ կառավարիչ Օֆիա փաշա։

— Մարաշի կառավարիչ անուանեցաւ Տօզանի նախորդ կառավարիչ Ընթան փաշա։

— Տօզանի կառավարիչ անուանեցաւ Փայասի նախորդ կառավարիչ Իւվէս փաշա։

— Փայասի կառավարիչ անուանեցաւ Ենինթապի նախորդ գայմագամ Օսման փաշան, մինիմիրանուհեան աստիճանաւ։

— Ենինթապի գայմագամ անուանեցաւ Իսլէպի նախորդ գայմագամ Ահմէտ փաշաղատե Մուսթաֆա պէյ։

— Չօնեայի կուսակալութեան կեդրոնական Միւթէասարըֆ անուանեցաւ ընդհանուր կառավարչին օգնական Սալահէտտին պէյ։

— Պրուսայի Նուսումաթի վերա-
տեսուչ Սադրի էֆէնտիին երկրորդ
ատիճանի պաշտօնատուրութիւն տը-
ւեցաւ :

— Երևելի վաճառականներէն Օս-
ման Էմմի էֆէնտիին առաջին ատի-
ճանի երկրորդ կարգի պաշտօնատու-
րութիւն տրուեցաւ :

— Ս. տարիս կայսեր կողմանէ Նր-
կամէտ Թագին մեծ ժապաւէնը ընծայուեր է Ներկայիս բարձ. Խրախ-
ւին գահաժառանգ իշխանին, Ընկե-
ւանդրիոյ աւստրիական հիւպատոսին
միջոցաւ, ի ներկայութեան Նորին
բարձրութեան :

ԸՕՂԸՑԻՆ

Հիւանդանոցի առժամանակեայ
պատուարժան Հոգաբարձութեան կազ-
մանէ հետևեալ հետապ նամակը :

: : Խմբագիր

Ձեր պատուական օրաթերթի 153
Թուով Ներկայիս ընտրհակալութիւն կը մա-
տուցանէք Հիւանդանոցի ձէթ ձի-
Թապտուղ ևն ընտրհած ըլլալնուն : Ի
պատասխանի Ձեր հրատարակածին
առժամանակեայ Հոգաբարձութիւնս
ներկայս կուզէ առ Ձեզ հրատարակ-
ութիւնը խնդրելով : Այսուհիւ Ներ-
կին բարեսէր ազգայինք 700 հօխա ձի-
Թապտուղ խրկեցին մօտերս ղրը կը
վայելեն այսօր պատապարեանք : ուս-
անկայանած ընտրհակալութիւնները տը-
դարացի է և ընդ Ձեզ նոյնպէս ընտր-
հակալ է Հոգաբարձութիւնս և մատ-
դիր է նուիրատուաց ցանկը մօտերս
տատնալուն յանուանէ յանուանէ հրատա-
րակել : Իսկ Ներկին և ջրջակայ վի-
ճակաց բարեսէր ժողովուրդէ Տ. Վրդ-
Թանէս քահանայի միջոցաւ հաւաք-
ուած նուէրները գալով, թէև
ըստ Ձեր գրութեան ճիշդ նոյնպէս
ձէթ ձիթապտուղ են հաւաքուեր է
ինչպէս որ վերոյիշեալ քահանայն ալ
բերանացի յայտնեց Ամենապատիւ Արք-
եպիսկոպոսին Հոգաբարձութեան : Բայց անոնց և ոչ մէկ փոքր մասը չժա-
մանեց ի Հիւանդանոց, այլ ըստ բա-
նի քահանային նախորդ Հոգաբար-
ձութեան գանձապահ Պ. Փիլիպպո-
սը փանոսեան էֆէնտիի կողմէն Ներկ-
այիս գտեր և ուղի հազար ղուրուշի
մօտ արժողութեամբ բոլոր հաւաք-
ուած նուէրները ատացեր է, ըստ-
ւին թէ Հիւանդանոյ պիտի փոխա-
դրե : Ուրդ ըստ սրտմտելը ընտանե-
բուն ձշմարտութիւնը Տ. Վրդանէս
քահանային ալ կրնայ ստուգուիլ որ
այսօր ի Պոլիս է . և Ներկիմիսի կողմէն
ինչպէս ըսինք և ինչպէս տղէ : վար-
ձութեան ծանօթ է, փոքր նուէր մը
անգամ եկած չէ ի Հիւանդանոցն բայ
ի չորս Անիսէկօզցի և Ներկիմիսցի հի-
ւանդ և անդամալոյծ անձերէ : Ասա-
ւի կը յայտնեմք մեծապատիւ խմբագիրը,
որ յանգիստ մատուցիք երկրորդ ընտր-
հակալութիւնը, ըստ սրտմտանը մը
չվայելեց Հիւանդանոցը : »

Օրմանալով հրատարակեցինք այս
պաշտօնական գիրը : Ցաւերուն հետ
մինչև հիմա այնպէս գիտէինք որ Տ.
Վրդանէս քահանային միջոցաւ հաւաք-
ուած նուէրները ալ Հիւանդանոց
հասած են : Պատրիարքարանը սրտին
ծանուցուած է եղեր այս դէպքը,
արդեօք ինչո՞ւ մինչև հիմա չէ ըսեր
պետք եղած քննութիւնը : Ուր մնա-
ցեր են հաւաքուած նուէրները : Պ.
Փիլիպպոս ըսուած մարդը ո՞ւր տարեր
է իրեն յանձնուած նուէրները :

Կայ անտեղութիւն մը, որ Հի-

Ավերյալքեա՝ Մասիսի այս հրաշալ բակաբնեան ոճը իր չարամտութիւնը կմատնէ։ Մասիսի կլիմայականեմք թէ՝ — «Երջանկաբար պարապը գաշած չէ փունջը լքագրին պարճամ հրաշարկած յեպս կոչ-ին ալ» — ըստ որում լրագրական մեծ. Յանձնաժողովին «Բերնաց-ոյէպագաս» (հասպատը Թամփիֆեաէն) մը դատեց զայն։

Օրմանալի է որ Մասիս Թեւերը սոխնեալ այս խնդրոյն մէջ մնած է, և առիթ կմնատէ փունջի նամակագիր արուակերցի մեծարգոյ ազգայնոց վրայ առանց խղճի հայհոյանք թափելու։ Երբ «անգետ ու խօսքերնին չգիտցող» կանուանէ և մերթ «ալխմար» կկոչէ զանոնք, իսկ ընդհակառակին՝ բողոքականաց կողմը կտաշէ, անոնց դէմ եղած թշնամանքին ծանր ըլլալը ծանուցանելով։ — Մասի՛ս, եթէ կչնա ունիս ձեռդդ, եթէ կարողութիւն ունիս կշռելու, նայէ՛ որ կարևոր խնդիրներու ծանրութիւն կամ թեթևութիւնը կշռես ու հրատարակես։

Մասիս՝ որ հեղինակ է պոլսեցիոյ բնաց գրչի մը, արդեօք անոր ո՛ր յօդուածին համեմատ «ագետ, ալխմար» և այլն, կանուանէ մեր արուակերցի պատուարժան ազգայինները։ Բողոքականաց թշնամանք է եղեր. ծանր է եղեր, թեթև է եղեր, արդեօք ինչո՞ւ Մասիս կշռելու կելնէ...։

Մենք բաւեբաղդաբար չեմք կարգացեր Մասիսի հեղինակած պատուհասիչ—օրինաց գիրքը, որ՝ կերեւայ թէ՝ հայհոյաբանութեան վրայ կխօսի և օրէնքներ կուտայ այս կամ այնպէս հայհոյելու։ Երէ կարդացած ըլլայինք՝ կրնայինք շատ անուններ տալ Մասիսի 824 թուին մէջ Ընտակեբէն գրուած նամակին հեղինակին, որ ծանր անդամանոյն պատասպարելոյ ըլլալն զատ, նուիրատուաց ալ ի տարկէ դպրոցական թիւն կպատճառէ։ Որբոցին այսուհետև Հիւանդանոցի որև է նուէր մ՚ընողն պէտք է անձամբ Հիւանդանոց տանի զայն, և երթէ հարցնելիք է՝ անձամբ հարցունէ. իսկ երթէ ուսելիք է՝ իւր ձեռքը պատասպարելոյ բերանը դնէ....

Ակնարկէ օրը Իսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ գեր. Տ. Ներսէսեան Ս. Ընթերակապոսի մը ջոյտ քահանայ ձեռնադրեցան փէհլևանեան Խաչատուր և Գաբրիել ազգանունները, միայն առաջնոյն անունը փոխարկելով և Խորէն դրուելով։ Նոյնց առաջինը շատ տարիներէ ի վեր ազգային վարժարանաց մէջ հայերէն և գաղղիարէն լեզուաց դասախօսութիւն կընէր, իսկ երկրորդը երաժշտական դասատուութեամբ կզբաղէր։ — Բոլոր հանդիսական դասուն քիչ պատիւ չեն բերեր այս երկու նորընծայ քահանայք, իրենց ուսեալ ըլլալուն պատճառաւ, ուսկից մեր ազգային կղերին մեծ մասը դժբաղդաբար զուրկ է։

Մասիս երէկ (թիւ 168) կարևոր լուր մը տուած էր իւր ընթերցողաց, Ոստիկանութեան դուռը մեր վաթած դատին վախճանը ծանուցանելէն յետոյ, կյաւելու թէ՝ — «փունջ լքագրին պարճամ հրաթարկած յեպս՝կոչ-ին ալ զբխաղաբար պարապը գնաց»։ — Այս առթիս այս անգամ ալ «ալխմար» կանուանէ օրագրոյս մէջ հրատարակուած նամակին հեղինակ եղող արուակերցի ազգայինները։

նըր՝ Թեթեւ՝ խոշոր և ուրիշ որ և է կշռով ամեն տեսակ թշնամանք Թափած է Ընթակերի 1200 տուն լուսաւորչական մեծարգոյ ազգայնոց վրայ։

Ասոնց իւր ուրիշ յատկութեանց հետ Թող բարով վայելէ հայհոյաբանական յատկութիւնն ալ, և իւր պատշաճից — օրինադրին վրայ նայելով ուռնայ։

Իսկ ողջախոհ Հատարակութեան կմնայ դառել Ասոնի ինչ ոգւոյ տեր ըլլալը։

Ներջայիս մեջ տեղի ունեցած կրօտական տուրնն ազեւոից վրայ տակաւին կխօսին եւրոպական լրագիրք։

Հազմաթիւ ախտեր դեռ՛ր՝ որ արդէն հրատարակուած են, ոչինչ բաներ կերեւան հետեւեալ եղելութեան քով՝ զոր տոկունմով կարդացինք։

Երկու մայրեր ժամանակ մը իրենց մկկմկ որդւոց հետ խիստ տառապանօք անցուցանելէն յետոյ, վերջապէս յուսահատելով որոշեր են վճռակատ ընտրել երկու տղոց մեկը և մորթելով անունդ ձարել իրենց։ Հետևաբար տղոց մեկը մորթուեր ու կերուեր է։

Ասկան ժամանակէ մը յետոյ դարձեալ սնոտեան պէտք ունենալով, հարկ կըլլայ միւս տղան ալ մորթել՝ բայց մայրը հաճութիւն չտալուն համար եղբկուքին մէջ վէճ կըբացուի և խնդիրը կառավարութեան դատաստանական տեսանը կերթէ։ — Երդ՝ այսպիսի դատի մը օրինակը մինչև հիմա տեսնուած չըլլալով, երկուքն ալ յանցաւոր կը դատուին և հետևաբար կբանտարկուին։

« Հայկական տարբերութեան գըրքին հրատարակուած ժամանակէն, 1865 էն, հարկ սեպեցինք անոր վրայ պէտք եղած դիտողութիւնները գրի առնելուն։ Ընտատութիւնին լսանալէն ետքը Սրբազան Վեհափառ Կաթուղիկոսը ամբողջ կարդալով իւր հաճութիւնը յայտնեց։ Յետոյ՝ Տ. Տ. Սարգիս Սրբազան Եպիսկոպոսն Հատանի Ջուղայեցին, որ իր բազմապատիկ հմտութեանց փոխարէն իր թէ՛ տպեալ և թէ՛ տակաւին ձեռագիր մատենադրութիւններովը ցուցուցած է, հատանաւոր տուէն զատ՝ տպագրութեան յաջողցնելուն ջանքն ալ, ինքն յանձնառու ըլլալով՝ Թէոդոսիոսի հռչակաւոր դպրոցին հիմնադիր Յարութիւն Պալիկեան ազնուական ազգասէր իշխանը յորդորեց տպագրութեան ծախուց ձեռնտու ըլլալու, ոյոյ փոխարէն և մեք մեր նուաստութեան մատնաւոր չնորհակալութիւնը տուրին բան մը սեպելով բոլոր ընթերցողաց ծանուցանելը, և միանգամայն « զերախտիս երախտաւորաց մի՛ մոռանայք » հռչակեալ խօսքը յիշեցնելը հարկ սեպեցինք։ »

Ցովհ. Պր—ս. Տէրոյենց.

Օրագրոյս 1 էն մինչեւ 100 թիւերուն ամբողջ կազմուած, կծախսուի Պալաթիա Միւհէնտիսեան տպարանը ի գին 1 արծաթ մէճիտ։

Ընդհէն բաժանորդ գտնուողնեերուն և նոր բաժանորդ եղողներուն 10 ղուրուշի կտրուի։

ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱԱՃԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ